

od informanta, posebno ako istraživaču riječ nije bila poznata ili je smatrao da će mu kontekst pomoći pri opisu njezina značenja. Mnogo češće, informanti su samoinicijativno, bez istraživačeva poticaja, navodili rečenični kontekst. Takve rečenice zapisivane su na posebne kartice i kasnije unošene uz odgovarajuću repliku.

1.2.3. Obrada podataka terenskoga istraživanja

Podaci zapisani na upitniku uneseni su u računalo. Takvi skupovi podataka, okupljeni oko njemačkoga modela, zatim su ponovno presloženi u abecedni popis, kako bi se nadopunili daljnjim podacima o modelima i njihovim replikama.

2. Temeljni pojmovi analize germanizama u govorima đurđevečke Podravine

Da bi se mogla provesti analiza integriranih leksičkih jedinica, potrebno je usporediti sustave jezika u dodiru. Pretpostavka takve analize jest identificiranje određenih leksema sustava jezika primaoca kao replika. U isti mah, određena leksička jedinica jezika davaoca identificira se kao model. Dakle, određena leksička jedinica jezika primaoca može se proglasiti replikom, ukoliko se utvrdi njezin ekvivalent u sustavu jezika davaoca – model.

Iako su nam uglavnom poznate najvažnije činjenice o njemačko-hrvatskom jezičnom dodiru na području đurđevečke Podravine, nedostaju precizni podaci o stvarnim jezičnim kompetencijama nekadašnjih govornika hrvatskoga i njemačkoga na tom području. Isto tako, nema konkretnih podataka o ondašnjim jezičnim interferencijama u sklopu njemačko-hrvatskoga jezičnoga dodira.

S druge pak strane, postojanje raznolikih pojava interferencije nije nimalo upitno, jer su nam empirijski dostupne posljedice tih interferencija – integrirane posuđenice iz njemačkoga. Nadalje, na sustave jezika davaoca i jezika primaoca ne treba gledati u ortodoksno strukturalističkom smislu kao na monolitne, zatvorene sustave lišene sinkronijskih i dijakronijskih varijacija. Dapače, integrirane posuđenice iz njemačkoga u govorima đurđevečke Podravine rezultat su složenih procesa koji su se odvijali u komunikacijskim situacijama između govornika raznih dijastratskih, dijatopskih i dijakronijskih inačica nadsustava njemačkoga i hrvatskoga jezika.

Isto tako, s obzirom na veliku sličnost i podudarnost brojnih podravske germanizama s germanizmima u drugim hrvatskim govorima, bilo bi netočno tvrditi da su ti germanizmi nastali pri izravnim jezičnim dodirima njemačkoga i hrvatskoga na području đurđevečke Podravine. Također, uzme li se u obzir postojanje određenih leksičkih ekvivalenata podravske germanizama u mađarskome i znatna podudarnost na razini izraza, nedvojben je utjecaj mađarskoga kao jezika posrednika, pa se takvi germanizmi mogu smatrati i hungarizmima.

Imajući u vidu te činjenice, ali i suočivši se s potrebom identifikacije modela, odlučili smo se za kompromisni pristup gdje će se navedeni njemački model smatrati tek inačicom nekoga protomodela, a ekvivalentna replika inačicom neke protoreplike. Stoga se, iz praktično-formalnih razloga, kao “modeli” navode odgovarajući leksemi suvremenoga standardnoga njemačkoga jezika ili koje njegove regionalne, odnosno povijesne varijante. Dakle, navedeni modeli, zapisani i opisani prema leksikografskom izvoru koji ih bilježi, “samo” su pomagala pri rekonstrukciji stvarnih modela i njihovih fonoloških, morfosintaktičkih i semantičkih značajki. S druge pak strane, neke od tih značajki sačuvane su u odgovarajućim replikama, najčešće na glasovnoj razini. Najtipičniji je slučaj kada plan izraza sadrži glasove slične onima u raznim inačicama njemačkoga, najčešće južnonjemačkima.

Na temelju navedenih činjenica vidljivo je da je opisana identifikacija modela isključivo formalan postupak, koji ne podrazumijeva jednoznačnu relaciju determiniranosti između replika i njihovih modela. No i takva, približna identifikacija prvi je i dovoljan korak za analizu pojedinih aspekata odnosa između modela i replike, ali i nužno metodološko polazište za daljnju rekonstrukciju stvarnih modela.

Kako smo već naveli u uvodnom poglavlju o teorijskim osnovama jezičnih dodira i istraživanja posuđenica, preduvjet svake analize raznolikih pojava leksičke interferencije i integracije jest kontrastivna analiza pojedinih podsustava, odnosno jezičnih razina jezika u dodiru. U krajnjoj liniji, i samo istraživanje posuđenica zapravo je jedan vid kontrastivne analize na leksičkoj razini. Rezultati tog vida kontrastivne analize između njemačkoga i hrvatskoga (tj. govora đurđevečke Podravine) skupovi su podataka o modelima i njihovim replikama, navedeni u *Popisu modela i replika*.

Imajući u vidu činjenicu da su – kako smo već tematizirali u poglavlju o teoriji istraživanja posuđenica – pri odnosu između modela i replike morfološke, odnosno gramatičke kategorije jezika davaoca uglavnom netransparentne pri adaptaciji replika, a relevantna je kategorija morf modela, kontrastivna analiza na morfosintaktičkoj razini ustupa mjesto opisu morfoloških značajki replika s obzirom na morfološke i gramatičke osobine cjelokupnoga sustava jezika primaoca.

Za razliku od sekundarnosti kontrastiranja jezika u dodiru pri opisu morfosintaktičke adaptacije, kontrastivna je analiza fonoloških sustava jezika u dodiru nezaobilazan korak pri opisu fonološke adaptacije. Naime, plan izraza replike u velikoj je mjeri određen planom izraza modela, odnosno interferencijama na fonološkoj razini.

Polazeći od načela dvostruke artikulacije i empirijski uvjetovane primarnosti morfema nad fonemom kao jedinice lingvističke analize, najprije ćemo opisati adaptaciju replika na morfosintaktičkoj razini, a zatim na fonološkoj.